

ỨNG DỤNG TRÍ BÁT - NHÃ TRONG LÃNH VỰC TU THIỀN .

Hòa Thượng , Thiền Sư Thích Thanh Từ .

Thông thường tu là chuyển ba nghiệp ác thành ba nghiệp thiện, đó là giai đoạn một gọi là giai đoạn chuyển nghiệp.

Qua giai đoạn hai thì không còn chuyển nghiệp nữa, mà tu cốt làm chủ ba nghiệp, mỗi tác động của ý của miệng của thân phải làm chủ trọn vẹn.

Ví dụ: Đi thì biết mình đi, ngồi thì biết mình ngồi, nằm thì biết mình nằm.

Tất cả mọi động tác luôn luôn được trí tuệ soi suốt, thấy biết rõ ràng không lẫn lộn, không quên lãng.

Đối với người không tu, làm mà không biết mình làm, nói không biết mình nói, cứ nói làm càng bướng, sau rồi ăn năn hối hận.

Với người tu Thiền thì mọi hành động, mọi ngôn ngữ, mọi ý niệm phát khởi đều biết rõ ràng và làm chủ được nó.

Đó là dùng trí để thấy rõ từng động tác của ba nghiệp.

Ứng dụng trí Bát-nhã trong lãnh vực tu Thiền thì như tôi đã nói:

"Tất cả các pháp không thọ".

Bởi tất cả các pháp đối đãi ở thế gian này tạm đặt ra để mà dùng với nhau, nó không thật. Vì nó tạm không thật nên không chấp, không chấp thì không tranh cãi, không tranh cãi thì không khổ đau.

Ví dụ có người khỏe mạnh, tay chân còn đủ mà đi xin ăn. Ông A nghĩ họ nghèo khổ nên cho tiền cho gạo giúp đỡ họ. Ông B thấy vậy, cho rằng ông A tốt, chẳng những đối với người cùi đui xin, ông A giúp, mà người còn chân tay nếu nghèo thiếu xin, ông A cũng giúp.

Nhưng ông C cho rằng người khỏe mạnh tay chân còn đủ mà đi xin, ông C cho là ông A bị lừa gạt, vô tình ông A giúp cho người lười biếng ăn không ngồi rồi ăn bám xã hội, không tốt.

Hai người cùng nhìn một đối tượng, mà thấy khác nhau, người thì khen là tốt, người thì chê là không tốt. Vậy chúng ta xét xem hai cái thấy đó cái thấy của ai là chân lý và cái thấy của ai phi chân lý?

Quý vị thử đánh giá xem đúng ở chỗ nào sai ở chỗ nào? Xét kỹ, cái nhìn đúng sai không có tiêu chuẩn nhất định, mà tùy theo quan niệm của mỗi người, ai cũng có lý riêng của mình.

Lý luận của ông B cũng có lý, lý luận của ông C cũng có lý, có lý theo quan niệm của mỗi người. Nếu chúng ta chấp chặt một bên là chân lý thì sẽ tranh cãi mãi. Mà tranh cãi thì sanh thù oán đánh đập lẫn nhau gây đau khổ cho nhau.

Đó là một sự việc trong nhiều sự việc ở trên đời này, không có tiêu chuẩn chung để thẩm định tốt xấu, mà do quan niệm riêng của mỗi người. Người khởi ý niệm thì cố chấp vào ý niệm của mình và cho là đúng.

Đó là một sai lầm lớn cho nên Phật dạy:

"Phải biết tôn trọng chân lý".

Tôn trọng chân lý là cùng thấy một sự việc, mà mỗi người có quyền thấy biết theo quan niệm của mình, không bắt buộc người khác thấy như mình thấy.

Đa số người đời mắc phải bệnh chấp "Cái thấy của tôi là đúng, là chân lý, ai thấy khác tôi là người đó thấy sai".

Thế nên từ trong gia đình cho đến ngoài xã hội, người ta cãi nhau đánh nhau không dừng nghỉ, bởi chấp cái thấy của mình là chân lý, rồi bắt kẻ khác phải thấy như mình thấy. Mình thấy như thế nào thì nói tôi thấy như thế ấy, đó là cái thấy của mình. Nếu người kia thấy khác cũng là cái thấy của người kia. Mỗi người có quyền thấy theo nhãn quan của mình, không ai có quyền bắt thấy như thế này là đúng, thấy khác đi là sai. Như vậy là biết tôn trọng chân lý.

Trong cuộc sống giữa đời này quý vị thấy có cần tôn trọng chân lý không?

Nếu không tôn trọng chân lý thì sẽ cãi nhau hoài. Tất cả khổ đau của kiếp người không phải chỉ đói cơm, rách áo mới là khổ. Có nhiều người giàu sang vương giả, sống với ai cũng bất đồng quan niệm, gây xung đột gây phiền hận đánh giết lẫn nhau, đó là tại không biết tôn trọng chân lý.

Ai cũng muốn bắt người khác nhìn theo cái nhìn của mình, nhưng làm sao thấy giống nhau được? Một việc hết sức nhỏ và gần là việc ăn uống. Cái lưỡi của người này thì thích món này, cái lưỡi của người kia thì thích món kia, kẻ ưa ăn mặn người ưa ăn nhạt... Nếu mình thích món nào, cho món đó là ngon và bắt người khác ăn theo mình; làm như vậy không được, vì người khác cũng có quyền thích món khác.

Nếu mọi người ai cũng đều bắt kẻ khác theo ý mình trong khi người ta không thích, thì sống có đau khổ không? Thế nên, hiểu tới nơi rồi thấy Phật dạy chí lý vô cùng.

Những cái thấy tốt xấu khác nhau đó là tùy theo nghiệp duyên của mỗi người. Nếu biết rõ như vậy thì không có chuyện gì xảy ra cả. Còn ai cũng cho cái thấy của mình là chân lý, người khác thấy không giống mình là sai là bậy, thì bao nhiêu chuyện tranh cãi rắc rối xảy ra.

Theo tinh thần Bát-nhã thì đối với tất cả pháp, thấy nó do duyên hợp mà có giả tướng không có thật thể cố định, nên không chấp nó là thể này thể nọ.

Nếu không chấp là không thọ, thì nội tâm tịch diệt được Niết-bàn.

Đó là ứng dụng trí Bát-nhã để tu hằng ngày.

Vậy Niết-bàn là giải thoát.

Người mà thấy các pháp đúng như thật, không chấp là người trí, người đó giác ngộ giải thoát không nghi ngờ, đó là tu Thiền.

Đạo Phật là đạo giác ngộ bằng trí tuệ, nên đối với tất cả các pháp, không một pháp nào mà Phật không dạy dùng trí tuệ để quán.

Thấy được lẽ thật thì gọi là trí.

Pháp Phật đưa chúng ta đến giải thoát là hướng dẫn chúng ta dùng trí tuệ ban sơ rồi dần dần tới trí tuệ viên mãn.

Do đó mà trong nhà Phật thường nói "Truyền đăng tục diệm", tức là trai đèn tiếp lửa, hay nói cách khác là trao truyền ánh sáng trí tuệ.

Trong kinh Phật dạy:

"Các người hãy tự thắp đuốc lên mà đi, thắp lên với chánh pháp".

Chánh pháp là ngọn đuốc trí tuệ sẵn có của Phật, muốn cho trí tuệ chúng ta sáng, nhưng tự mình không phát sáng được, nên phải mời qua ngọn đuốc trí tuệ của Phật, để cho trí của mình được sáng.

Tu là thắp đuốc trí tuệ cho sáng rực lên. Vì vậy mà tôi dùng chữ Chiếu đặt tên cho các Thiền viện để nhắc thiền sinh luôn luôn phải soi sáng tâm mình, chớ để mờ tối mê lầm.

Thời nay, đa số người đến với đạo vì lòng tin hơn là trí tuệ.

Rủ nhau đi chùa cúng lạy cho có phước, đi được mười chùa là năm đó được bình an. Tới chùa chỉ tới bằng niềm tin chớ không tới bằng trí tuệ.

Đạo Phật là đạo trí tuệ, thế mà không thắp sáng ngọn đuốc trí tuệ lên mà đi, chỉ biết tin, tin Phật như ông thần ban phước giáng họa vậy.

Đến với đạo Phật sai lầm như thế, cho nên tu không tiến, thậm chí càng tu càng nhiều phiền não nữa.

Có người nói tụng kinh Pháp Hoa nghiệp đổ. Đổ nghiệp là do đâu? Tại quý vị nghe nói tụng kinh Pháp Hoa phước nhiều nên ham, chùa mở hội tụng kinh Pháp Hoa thì đua nhau đi tụng, không đi sợ thiệt thời.

Nhưng gia cảnh của mình còn bận rộn, bỏ nhà đi thì việc làm ăn bê bối, lui sụt, nên bị chồng con la rầy, rồi cho là đổ nghiệp. Nghiệp đâu mà đổ vậy?

Tại quý vị không thấy được lẽ thật, hoàn cảnh của mình chưa cho phép mình làm điều đó, vội làm thì không được như ý, nên bực bội cho là đổ nghiệp.

Nếu đến với đạo Phật, tu bằng trí tuệ thì đâu có việc đáng tiếc xảy ra. Lúc nào cũng soi lại mình, thấy rõ mình từng phút từng giây, tới chùa cũng tốt, không tới chùa cũng tốt.

Ở nhà mà dùng trí thấy rõ từng ý niệm sai lầm, từng lời nói bất thiện, từng việc làm ác, liền dừng không theo. Những điều xấu tự bản thân mà mình bỏ được thì cũng như đi chùa tu đâu có khác.

Còn tụng kinh Pháp Hoa tính bộ mà không dừng ba nghiệp ác, thì cũng như chưa tu.

Đó là cái sai lầm của người Phật tử học đạo bây giờ. Tôi nói đây không phải bài bác tụng kinh.

Đi chùa tụng kinh khi nào gia cảnh xuôi thuận, con cái lớn khôn, ở nhà không làm gì thay vì cờ bạc, xem hát... thì nên đi chùa lạy Phật tụng kinh tốt hơn.

Còn nếu gia cảnh đang bận rộn, người nhà đang đau ốm lo cho cuộc sống chung, mà mình phó mặc, cứ xách gói vô chùa tụng kinh hoài, làm sao trong gia đình không xào xáo phiền não?

Hòa Thượng , Thiên Sư Thích Thanh Từ .

Trích trong : Những Cánh Hoa Đàm (Tập 1)